



Pulse

Le Sacre du Printemps

Igor Stravinsky / Eerste deel: L'Adoration de la Terre / arr. Merlin Patterson

Black Dog

Scott McAllister / Arno Piters, klarinet

The Frozen Cathedral

John Mackey

Traveler

David Maslanka



Zondag 30 juli 2017

Wereld Muziek Concours Kerkrade

Harmonie

St. Petrus & Paulus Wolder-Maastricht, o.l.v. Matty Cilissen

www.hppwolder.nl

www.facebook.com/harmonie.sintpetrusenpaulus/

Een signaal, een beweging, een stoot, een ritme...
een **pulse**.

Iedereen is constant in beweging. Van het allereerste moment tot de laatste ademtocht. Ons eerst teken van leven is... een **pulse**... een kloppend hart. Het begin van een ritme dat pas zal verstommen wanneer het leven weer wegglijdt. En zoals het leven van de één stopt, begint het elders weer opnieuw. Leven en sterven, eb en vloed, dag en nacht, ontstaan en vergaan: **pulse**.

Dit universele ritme stellen wij centraal in ons programma. Je kunt de **pulse** als het ware horen, voelen en proeven in de verschillende stukken. Sluit je ogen en laat je meeslepen door onze **pulse**. Je hoort hem letterlijk in Le Sacre du Printemps waar een woest ritme het leven vastgrijpt. Hij leeft verder in Black Dog waar hij zijn eigen weg zoekt en gaat op zoek naar nieuw leven in The Frozen Cathedral om nadien dit leven te omhelzen, omarmen en uiteindelijk... los te laten in Traveler.

Wij wensen u een bewogen concert.

Gedichten: Frans Budé | Vertaling: John Irons

Regie: Sybrand van der Werf | Dans: Roshanak Morrowatian en Joost Vrouwenraets | Choreografie: Joost Vrouwenraets | Coproductie dans: studio GOTRA

Beelden: Medialife | Fotografie: Franco Gori | Druk: Schrijen Lippertz

Met dank aan Rabobank Maastricht en Omstreken | Stichting Kanunnik Salden | BrandBeveiliging Maastricht

Harmonie St. Petrus & Paulus Wolder-Maastricht

Harmonie St. Petrus & Paulus Wolder-Maastricht (1878) is een echte *'community band'*, die naast het beoefenen van blaasmuziek op het hoogste niveau veel waarde hecht aan de verankering binnen de Wolderse en Maastrichtse gemeenschap. Regelmatige deelname aan diverse wereldlijke en kerkelijke evenementen is een vanzelfsprekendheid. Behalve het harmonieorkest kent de vereniging een percussiegroep, een jeugddrumband, een jeugdharmonie, een opstaporkest voor de allerjongsten, een seniorenorkest, een carnavalsvereniging en een hobbyclub. Verder opereren er diverse ondersteunende comités. De harmonie heeft een actief opleidingsbeleid waarbij Hubert Soudant, oud-lid van de harmonie, actief betrokken is middels de Jef Soudant Award. Hubert Soudant is een symfonisch topdirigent en gewezen chef-dirigent van de *Orchestre National de Pays de la Loire*, het *Tokyo Symphony Orchestra* en het *Mozarteum Orkest* te Salzburg.

Tientallen jaren onder leiding van topdirigenten als Jef Soudant (1962-1980), Sef Pijpers (1990-2001) en Fried Dobbelsstein (2001-2009) hebben geleid tot een prachtige, warme harmonieklank waarop de huidige dirigent Matty Cilissen sinds 2010 voortbouwt.

Het periodiek deelnemen aan een concours is voor de leden een belangrijk onderdeel van het harmoniegebeuren. Men vindt het spannend om de vier jaar alles uit de kast te halen en een uitdagend programma zo goed mogelijk te spelen. Het wedstrijdelement biedt een meerwaarde qua beleving en hoort cultuurhistorisch gezien bij de blaasmuziek, hoewel men het concoursgebeuren ook weet te relativeren. De harmonie neemt dit jaar voor de achtste achtereenvolgende keer, en voor de vijfde keer op rij in de concertafdeling, deel aan het WMC.

Matty Cilissen genoot zijn muziekopleiding aan diverse conservatoria hetgeen resulteerde in vier master diploma's directie en dwarsfluit. Aanvullend volgde hij master classes directie bij Jorma Panula. Hij vervulde onder andere gastdirecties bij het Nationaal Orkest van België, de Muziekkapel van de Belgische Gidsen, Symphonic Factory, New Brass Directions, het Noord-Nederlands Symfonieorkest, de Muziekkapellen van de Nederlandse en Noorse Defensie en Belgian Brass. In 2006-2007 was hij coach van het Nationaal Jeugdorkest Nederland, waar hij onder andere Reinbert de Leeuw en Mark Wigglesworth assisteerde. Hij behaalde de hoogste artistieke resultaten van alle deelnemers bij de toelatingsproeven Officier Chef-dirigent van de Belgische Defensie. In januari 2008 werd Matty Cilissen aangesteld tot chef-dirigent bij de Muziekkapel van de Belgische Marine. In 2010 verruilde hij deze functie voor die van kapelmeester bij de Muziekkapel van de Belgische Luchtmacht die onder zijn leiding – zoals in brede kring wordt erkend – een opmerkelijke, muzikale progressie realiseerde. Met dit orkest heeft hij vele CD's opgenomen met solisten als Jan Smets, Arno Piters, Glenn Van Looy, Bernd Van Echelpoel en binnenkort Ian Bousfield.

Loek Smeijsters is sinds 1990, toen Sef Pijpers hem als zijn assistent mee naar Wolder nam, verbonden aan St. Petrus & Paulus. Ook met diens opvolgers Fried Dobbelsstein en Matty Cilissen werkte en werkt hij loyaal en vruchtbaar als dirigent samen. Hij dirigeert tevens de eigen jeugdorkesten en is coördinator van de interne opleiding. Op dit moment is hij verder onder andere dirigent van Harmonie Inter Nos Epen en Koninklijke Fanfare de Vrije Burgers Valmeers.



Le Sacre du Printemps

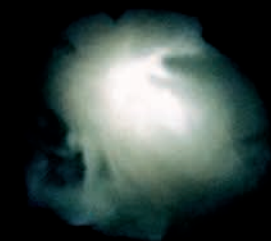
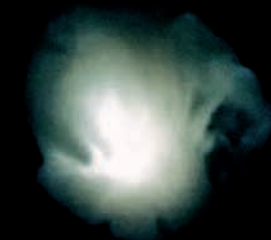
Le Sacre werd in 1913 in opdracht van Diaghilev's *Ballets Russes* door Igor Stravinsky gecomponeerd. Het ballet verbeeldt een heidens ritueel waarin een tot offer gewijde maagd zich dood danst zodat de lente kan beginnen. De première van het oorspronkelijke ballet van Vaslav Nijinski veroorzaakte een groot schandaal. Door in deze compositie meer belang te hechten aan ritme dan aan melodie ('*Le Sacre* is de bijbel van de ritmiek') was Stravinsky zijn tijd ver vooruit. Tegenwoordig geldt *Le Sacre du Printemps* algemeen als een meesterwerk en een mijlpaal in de muziekgeschiedenis.

De muziek van *Le Sacre du Printemps* die zich beweegt tussen vreugde en vrees, levensdrang en doodsangst, kenmerkt zich door bezielde, terugkerende thema's, geuit in een steeds sneller en krachtiger ritme.

Conform het heidens en prehistorisch kader van het ballet, is de muziek wild en ruw van karakter. Stravinsky toont zich in *Le Sacre* een pionier op het gebied van het percussieve gebruik van strijk- en blaasinstrumenten (*percussive pulse*). Ook nieuw was het gelijktijdig gebruiken van verschillende toonsoorten en akkoorden die niet altijd harmoniëren.

De invloed van *Le Sacre* op de hedendaagse muziek is nog steeds enorm, ook op vele composities voor symfonisch blaasorkest, zoals de drie die vandaag te horen zijn.

Igor Stravinsky (1882-1971) geldt als een van de belangrijkste componisten van de 20e eeuw. Zijn eerste werken waren nog zuiver laatromantisch in het genre van zijn leermeester Rimski-Korsakov. Beroemd werd hij met de balletten voor Diaghilev uit zijn Parijse periode (*L'Oiseau de feu*, *Petroechka* en *Le Sacre du Printemps*), die ruw expressionistisch van samenklank zijn. Na de Eerste Wereldoorlog kenmerken zijn composities zich door een terugkeer naar de klassieke vorm, met als meest typische voorbeeld *Pulcinella*, een balletsuite op thema's van Pergolesi. Dit procédé past hij later ook nog toe op thema's van Tschaikovsky en Rossini. In zijn religieuze muziek grijpt hij terug naar klassieke en Byzantijnse technieken (Psalmensymfonie). Kortom, zijn pioniersrol voor de ritmiek in de muziek heeft hem later niet belet van diverse stijlen te proeven.



Le Sacre du Printemps / Frans Budé

1

Treed aan, voorjaar, treed binnen in tuinen en landerijen, laat bossen weer gaan ruiken, parken gaan bloeien als jouw licht zich om de bomen vlecht, takken zachtjes buigen onder bladeren in knop.

Kikkervisjes onwennig trillend in het water, hommels en witjes boven bloeiende perken dansen mee, o die verleiding, met de vlinders in onze buik.

Treed aan, voorjaar, kruip tegen de aarde aan, ruim de geuren op die de winter achterliet, sta toe dat de maan welgevallig zijn licht laat sijpelen langs stelen van planten, over nesten van vogels.

Merels en mezen op de uitkijk roepen om aandacht, poetsen hun verenkleed, hippen van tak naar tak, sluiten hun ogen niet, ze zien een nieuw begin.

Toe, treed aan, voorjaar, tooi met bloesems de bomen, streel onder een luifel van sterren de zachte nacht, daal gloedvol neer op een open plek in het bos, laat akkers 's ochtends glanzen boven omgespitte aarde.

2

Vleermuizen, egels, kikkers, padden ontwaken uit hun winterslaap, zoekend, tastend, langzaam voorwaarts, ogen op steeltjes, verbaasd over het zachte licht. Hoor toch hoe de vogels elkaar

in tweespraak aftroeven, lammeren hiphoppen door de wei, en zie hoe een zwaan troont op haar nest, mannetje in machohouding strak in de wacht,

geen oog voor paardebloemen in de knop, de glans op de vijver. Zo ver weg, zo dichtbij, de roep van de oehoe, het licht plaatst zich tussen dromende paartjes, streelt hun bleke huid. Hoe het landschap

opnieuw wordt ingekleurd, kevers sluipen onder prille rozen door, seringenvallende worden, klaterende geur. Ginds in een bocht dartelt de rivier

tevreden langs ontluikende struiken, het oevergras als een groot boeket. Het bladerdek van eikenbomen straks in volle glorie. En wij – verwachtingsvol onder een porseleinen hemel, er wordt op ons gewacht.

3

Voordat de gewassen gaan groeien, nieuwe scheuten en bladeren worden aangemaakt, duiven gaan koeren, ondergrondse zaden actief worden en kiembladeren zich vertonen, voordat alles wat verborgen is zich zal

openbaren in bloesems, glanzende blaadjes, en er strijd ontstaat tussen doorgroeiers, voordat lijsters en leeuweriken onder een toenemend ochtendlicht

in aanzwellende wedijver hun gezangen aanheffen, rivieren gaan zwellen onder de druk van smeltende gletsjers, kraanvogels trompetterend op weg naar hun broedgebied, en tussen het mergel in een groeve

een schichtige salamander ontwaakt, onwennig schuifelt onder een wervelende rondedans van witte vlinders, voordat het zicht op de lijnen van de einder

wordt ontnomen door baltsende kokmeeuwen, elders een zachte wind een vijver beroert, kikkerdril opwaarts drijft, voordat de lente aanbreekt vraagt de godheid u een beeldschoon geschenk: een offerdans te zijner ere.

4

Dans, dans, dans dan meiden, loof de aarde, de hemel zal klaren, wolken en sterren zullen verbijsterd staan. Toe, dans, dans, dans dan, laat bloemen trillen op hun stengel, bladeren rillen,

vuren knetteren als de zon nieuwsgierig gaat dalen, de doden aanschuiven bij dit spel vol levenskracht. Dans, dans dan – richt je opwaarts naar de zonnegod,

vreeswekkend vanuit zijn almacht verscherpt hij jullie ogen, omlijnt je heupen, doorstraalt je hart. Dans voor hem, dans, en vul de dag met betovering, sla hoog uit je golvende kleding, zee van rijke geuren,

o blinkende dans, aanwakkerende dans, grootsheid zwevend op muziek, deining die over velden trekt, in vervoering geraakt zonder toverdrank, verblindend

alle kraaien, kringelend onder een voorjaarslucht, verruimend de wereldzeeën die zich openvouwen, hun diepte laten zien. O aanminnige dans, daverende dans, reik ons de bloei en volheid van een lente aan.

5

Zo spreekt de zonnegod: Straks werken zich kristallen lentekleuren door grauwe sluiers van mist heen, met het uur lost de nevel op, de hemel treedt naar voren in een fonkelend feestkleed om de slapende sappen

van bomen en veldgewas aan te wakkeren, de gloed die leven doet, de oerkracht die men verloren waande. En de lucht zal klaren, heldere banen licht zullen

sprankelen, de dageraad zal nieuwe oogleden krijgen, stralen als nooit voordien. Zaden gaan ontkiemen, vogels een lied aanheffen. Alleen zo zal in nesten en holen, in groeven en wateren onder een sprankelende

hemel het voorjaar ontluiken. En mens en dier, plant en rivier, zand, wind en lucht kijken elkaar aan tot aan de laatste stralen van de eerste voorjaarsdag, komen

samen in elkaars dromen, voelen dat er landschap bestaat, een zee waar de maan uit drinkt, een berg vol klimmende geiten, een uitbundige nachtegaal die tijlpend de uren aftelt, meereist in ons hoofd.

Black Dog

Black Dog (2001), gebaseerd op een nummer van Led Zeppelin uit 1971, is een rapsodie voor klarinet en harmonieorkest, waarin het solo-instrument de plaats inneemt van de zanger en leadgitarist in een hardrockband. De dramatische openingscadens, die wordt ondersteund door donkere dreuntonen, vereist een virtuoze techniek waarmee de solist de klarinet laat grommen en scheuren en zich laat horen als een ware Jimmy Hendrix, de legendarische gitarist.

Het middendeel begint sonoor, etherisch klinkend, en maakt een langzame beweging omhoog, als ware het *trappen naar de Hemel*.

Het laatste deel is het meest direct afgeleid van Led Zeppelins nummer met zijn ostinati waar korte melodische frases overheen zijn gestrooid, leidend naar een finale met een vurige cadens.

Over de titel *Black Dog* zei Robert Plant, zanger bij Led Zeppelin: ‘Die slaat op het verhaal van een arme, oude hond. Zijn geliefde leefde twee huizen van onze opnamestudio vandaan. Hij zocht haar nog regelmatig op, maar na het paren had hij niet meer de kracht om huiswaarts te keren. We droegen hem dan maar terug. Op die manier kwam een hunkerend lied, waarin een man wanhopig op zoek is naar de liefde van een vrouw, meteen aan een bijzondere titel’.

Scott McAllister (1969) studeerde klarinet en compositie. Als klarinettist speelde hij in het Houston Symphony Orchestra totdat hij in 1994 als gevolg van een zwaar auto-ongeluk als professioneel klarinettist moest stoppen, waarna hij zich volledig op het componeren richtte. Veel van zijn composities leggen verbindingen tussen klassieke muziek en popmuziek. Als docent compositie is hij verbonden aan de Baylor Universiteit in Waco, Texas.

Arno Pitors begon met klarinet spelen bij de Koninklijke Harmonie Sainte Cécile Eijsden waar hij nog steeds regelmatig meespeelt. Hier raakte hij bevriend met Matty Cilissen, destijds in Eijsden assistent van Jan Cober. Arno studeerde aan de conservatoria van Maastricht en Amsterdam en speelde in diverse nationale en Europese jeugdorkesten. Van 2001 tot 2003 was hij verbonden aan het Radio Symfonie Orkest. Sinds 2004 speelt hij als es-klarinettist bij het Koninklijk Concertgebouworkest te Amsterdam. Als docent is hij verbonden aan het Conservatorium van Amsterdam.

Black Dog / Frans Budé

Keer terug, labrador retriever, naar het huis van je geliefde teef, zoek een weg naar binnen. Ik weet: het is om te janken, jij op je oude dag vermoeid, slechte adem, akelig rood het tandvlees, het falen van je nieren.

De knobbels op je poten verlagen het tempo van vroeger, je hart bonkt op de verkeerde plaats. Keer toch terug naar het huis van je lief. Ze streelt met haar ogen, wenkt met haar oren, tussen de poten onder haar staart duiken

vonken op die jou in vuur en vlam zetten. Dus: do, re, mi, fa, pret! zingt de klarinet: geef je vriendin je mannelijke charme, benader haar met genegenheid, strek je rode tong, voel je hart slaan en weet als vanouds:

bij haar is er plaats, schik de zwarte haren, groei terug naar jullie eerste nacht. Laat je na afloop dragen naar je korf, arme ouwe, kijk omhoog, kijk omlaag, muziek wekt lust, Draai je nog eens om en slaap.

The Frozen Cathedral

De oorspronkelijke bewoners van Alaska noemen deze berg *Denali* wat de Grote betekent. Mount McKinley, de officiële naam, is inderdaad groot. Gemeten van de basis tot de top zelfs hoger dan de Mount Everest.

De berg en zijn indrukwekkende omgeving vormden de inspiratie voor John Mackey's *The Frozen Cathedral* uit 2013. Het werk is opgedragen aan de jong overleden zoon van dirigent John Locke, een goede vriend van Mackey. De jongen had een enorme fascinatie voor Alaska en het landschap van het *Denali National Park*. Bij het componeren liet Mackey zich leiden door het idee dat de aantrekkingskracht van deze verafgelegen, ontzagwekkende gebieden te zien is als een pelgrimage. Mensen zijn op zoek naar het sublieme, het transcendente. Zo'n grote berg is als een kerk, een kathedraal, *The Frozen Cathedral*.

Wat onmiddellijk opvalt aan de compositie zijn de intrigerende klankkleuren, vooral op basis van een veelheid aan slagwerkinstrumenten. Traditionele instrumenten maar ook heel bijzondere, die deels midden in de zaal staan opgesteld. De klank bij het begin is kaal en kristalachtig. Hier voel je het ijzige, verlaten landschap met al zijn mysterie, een gevoel dat nog versterkt wordt door een lange solo van de basfluit. Langzaam maar zeker sluiten meer instrumenten aan, een intense en wanhopige sfeer opbouwend die plots oplost in de klanken van het eerdere slagwerk.

Het tweede deel begint op een vrijwel identieke manier als het eerste, maar al snel blijkt dat de sfeer van verlatenheid, woede en bitterheid verandert in een van warmte, weemoed en vreugde. Een door de trombones ingezet koraal symboliseert het verdrijven van de eerdere duisternis en het vieren van de grootsheid van het landschap. De jubelende finale klinkt extra triomfantelijk door de extatische klanken van het slagwerk.

John Mackey (1973), afgestudeerd aan *The Juilliard School of Music*, is wereldwijd een van de meest succesvolle componisten voor harmonieorkest van dit moment. Bekende composities van zijn hand zijn onder andere *Red Line Tango* en *Wine Dark Sea*. Mackey heeft voor diverse orkestvormen geschreven, maar richt zich de laatste jaren vooral op het harmonieorkest.

The Frozen Cathedral / Frans Budé

1

Hoe het scherpe licht hamert op de transen
en pinakels, ophoudend twinkelt in de ijskristallen,
en het ijs het licht inademt, uitademt, vanaf de vroegste
dageraad tot in de eeuwigheid amen

flanken en façades oprijzen, haast trillend bij zonsopgang,
majestueus in het volle daglicht. Over alles heen:
bestemming. Deze berg – het is zijn ijs,
zijn licht dat kleurt de hemel waaronder gletsjers
vergliden tussen geplooid wanden. Doodstil is het

op het kraken van de naamloze ijsvelden na, onstuimig
bij de zuidkam, ingetogen aan de noordkant als spreekt
hier iets van een godheid, rouwend om de vele doden

die de berg tot zich nam, nu dromend achter hemelramen,
naar alle verten open. O Denali, parel van Alaska, jij, loflied,
volle koorzang, rinkelend in alle transepten, na-echoënd
tot in de fijnste deeltjes ijs, hemeltuin en grafplaat tegelijk,
blinkend door tranen van vreugde en verdriet heen.
Onwrikbaar ben je, onweerstaanbaar, majesteitelijk

in je aanschijn. Ongeëvenaard is je galm, omlijst door
ranke pegels. Elk geluid opent een stilte. Diepte ben je,
hoogte, goddelijke afgeant in een kristallen sneeuwkleed,
blijdschap en bewondering breng je, zeldzame glans.

We hoeven nergens nog te zijn dan aan jouw voet te staan.

Sluit je ogen
en zie het voor je – dampend ijs in blauwe slierten
kringelend, een grove schelp waaromheen een landschap.

Hoor je het, hier aan het einde van de wereld,
het overdadig smiespelen van schuimpjes sneeuw?
Ononderbroken zet het vlokken zich voort,
niemand die er acht op slaat hoe begeerlijk de hemel

zich legt over het lijf van Denali heen. Nooit zal de berg
uiteenvallen, hooguit dat een flank zich verlegt
op een tijd dat hij het nodig acht het pure te bewaren

als ontsluit hij daarmee het heelal.
Ga opnieuw aan zijn voet staan.
Al zijn uitzichten zijn waar, ze spreken niemand tegen.

Neem ze in je rugzak mee, bewaar ze voor altijd.

Traveler

Maslanka schreef *Traveler* in 2003 als geschenk voor een vriend die afscheid nam als chef-dirigent. Het werk verklankt min of meer Maslanka's visie op de pensionering als een belangrijke gebeurtenis, een rite de passage, in iemands levensloop. Het eerste deel van *Traveler* is energiek met veel beweging en ritmiek waarmee hij een rijk besteed leven wil symboliseren. Halverwege krijgt de muziek een sterk meditatief karakter. De belangrijkste opgaven in het leven zijn volbracht, er rest tijd om terug te kijken maar vooral ook om zich voor te bereiden op de dood en een nieuw leven. Aan het eind klinkt een weemoedige, vreugdevolle berusting door, ondersteund door een langzaam uitdovende **pulse...**

David Maslanka (1943) is een van de meest vooraanstaande hedendaagse componisten voor harmonieorkest. Hij noemt Bach, Bruckner en Stravinsky als zijn belangrijkste inspiratiebronnen. Die diverse invloeden zijn terug te horen in zijn composities, die deels romantisch zijn met warme melodieën, maar ook modern met stevige en sterk wisselende ritmes.

Traveler / Frans Budé

We lopen aan eigen schaduw vooruit,
vervloeien met de muziek om ons heen.
Ik zie je, al spreek je geen woord.

In mijn hoofd blijf je dicht bij me, leg je
een hand op mijn schouder en houdt me vast,
een leven lang. De tijd loopt met ons mee,

houdt ons bijeen. We schuilen in muziek
om niet te verdwalen, delen vrees en
vrolijkheid, zijn altijd onderweg

naar een nieuwe dag. In het diepst van de tijd,
achter de hoogste toppen van geluk
liggen de tuinen van weleer, vóór ons ligt

in uitgestrekte stilte wat verscholen blijft
in braakliggende velden, waait hooguit iets
binnen van de andere oever. Laten we onze angst

bezweren, ons verweven met de volle schoonheid
van het leven. Muziek haalt de tijd terug.
Zo zetten we onze weg voort, de koele

nachtlucht houdt haar adem in, en zie,
het bloesemt weer – heel even.



